СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 61. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 16 березня 1933. VOL. XLI. No. 61. Jersey City, N. J., Thursday, March 16, 1933. THREE CENTS.

ДВА БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ НА ДОПОМОГУ ЛІКВІДАЦІЇ БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНГТОН. — Секретарка праці, місс Перкінс, у спілці з сенаторами Вагнером, Костіґеном і Ла Фолетом, виготовила програму допомоги „безробіттю, яка потягає за собою видаток з державної каси в сумі $2,000,000,000. Програма та йде по тій лінії, на яку годиться президент Рузвелт. І є надія, що вона буде принята в конґресі.

З запропонованої суми піде $500,000,000 на харчі й захист для безробітних. Дальших $500,000,000 будуть ужиті на заліснення, при чім дасться роботу яким 200,000 безробітним, а $1,000,000,000 буде вжитий на публичну розбудову.

КАЖУТЬ, ЩО В КВІТНІ МАТИМЕМО ВЖЕ ЛІПШЕ ПИВО.

ВАШИНГТОН. — Предложення президента Рузвелта в справі допущення 3.2% пива перейшло в палаті послів 316 голосами проти 97.

З того приводу вивязалася 4-годинна дискусія. Підчас неї сказав між іншими посол Клейборн з Мізури таке: „Як чоловік, що любить добре випити, я є зацікавлений в пропозиції, щоби завести ліпше пиво. Але я хочу мати нагоду випити не тільки склянку доброго пива, але й чарку доброї горівки, і вірю, що прийде час, що я зможу зайти собі спокійно до порядного шинку й випити одно й друге".

ЗВЕРНУЛИ $300,000,000 У ЗОЛОТІ В 7 ДНЯХ.

НЮ ЙОРК. — „Ди Федерал Різерв Бенк оф Ню Йорк" подає, що в останніх сімох днях банки в краю дістали від вкладників коло $300,000,000 у золоті. Ті золоті гроші можуть тепер бути підставою до видання банкнотів на суму $750,000,000.

НА ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ.

ВАШИНГТОН. — Представники хліборобських організацій предложили Рузвелтови програму допомоги фармерам. Президент поробить деякі зміни й предложить проєкт конґресови.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ВИВОЗУ ЗБРОЇ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявився за те, щоби не дозволити достарчати зі Злучених Держав зброю і муніцію тим краям, де заноситься на війну.

АРЕШТУВАЛИ ВЕЛИКОГО БАНКИРА.

НЮ ЙОРК. — Арештовано Джозефа В. Герімена, президента дирекції великого банку „Герімен Нешенел Бенк енд Трост Компані", за те, що фальшував книги й допустився надужить з грішми депозиторів, уживаючи їх на спекуляцію.

ЗАТВЕРДИЛИ ЗАСУД НА ДВОХ БАНКИРІВ.

ОЛБАНІ. — Апеляційний суд затвердив присуд першої інстанції, яким засуджено на кількалітню вязничну кару Бернарда К. Маркса, президента, і Пола Зінґера, заступника президента „Бенк оф Юнайтед Стейтс", який попав у банкротство.

ОТВОРЕНО ТИСЯЧІ БАНКІВ.

ВАШИНГТОН. — В цілім краю вже отворено тисячі банкових інституцій. Зі всіх міст доносять, що люди більше вкладають до банків, ніж виймають.

ПРОДОВЖЕНО РЕЧЕНЕЦЬ ПОДАТКОВИХ ЗГОЛОШЕНЬ.

ВАШИНГТОН. — Дейвид Борнет, податковий комішенер, оголосив, що продовжує реченець виповнювання зголошень у справі доходового податку до 31 березня б. р. Спершу реченець тревав до 15 березня.

МІЛЙОН БОЧОК ГОТОВОГО ПИВА.

ШІКАҐО. — Як тільки конґрес ухвалить ліпше пиво, то вже на протязі 24 годин можна буде пустити в розпродаж 1, 000,000 бочок правдивого пива.

ВИПУСТИЛИ НОВУ ВАЛЮТУ НА $2,000,000,000.

ВАШИНГТОН. — Вже пущено в рух нову валюту на суму $2,000,000,000. В міру потреби випускатимуть її ще більше.

ЦІНИ НА ПОЖИВУ ПАДУТЬ УНИЗ.

НЮ ЙОРК. — Як тільки відчинено банки, гуртові ціни на споживчі артикули відразу впали значно вниз.

ВОЗЬМУТЬСЯ ДО МІЛІОНЕРІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Вудін подає, що уряд не буде чіпатися тих людей, котрі переховують у себе кількадесять долярів у золоті, але зате каратиму тих, що мають їх тисячами, а то й міліонами. А уряд знає, хто саме переховує в себе більші суми золота.

ҐРІН ДОМАГАЄТЬСЯ БАНКОВОЇ ҐАРАНТІЇ.

ВИЛКС БЕРІ. — Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці, говорив на бенкеті „Вилкс Бері Сентрел Лейбор Юніон" про підвищення життєвої робітничої стопи та домагався запевнення з боку уряду щодо певности робітничих ощадностей, зложених у банках, які є під контролею держави.

ЗАСУДИЛИ 16 ПОЛЬСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

У львівському суді закінчилась апеляційна розправа польських студентів, яких городський суд адміністраційно покарав був грошевою карою або арештом за участь у протижидівських ексцесах. Засудили їх на кару арешту 2—3 днів із заміною на 50—30 зол. гривни.

ЛЕТЮЧКИ І БИТТЯ ШИБ.

Дня 12. лютого в сокальському повіті розкинено українські летючки в справі Городка Ягайлонського, головно в селах Перятичі, Бобятин і Копитів. Поліції придержали Василя Хмару, в якого знайшли клей та летючку. Хмара признався до кольпортажі. Ведуть дальше слідство.

Нічю на 12. лютого невідомі люди зірвали шильд з державним гербом з будинку народньої школи в Пісках, львівського повіту. Ведуть слідство в цій справі.

Нічю 13. лютого невідомі люди в Старім Самборі вибили 9 шиб у льокалі постерунку поліції. Причини вибиття шиб досі не устійнили. Ведуть слідство.

БЕЗУСПІШНА ЗАОХОТА.

У селі Дорошові, жовківського повіту, місцева поліція скликала молодих місцевих парубків до домівки кооперативи і там намовляла їх вписуватись у члени місцевого пожежного товариства. Хлопці повтікали.

ЗАСТРІЛЕНИЙ НА ГРАНИЦІ.

Зенон Ружицький з Язлівця, пов. Бучач, вояк 27 п. піхоти, не вернувся з відпустки на Різдвяні свята, тільки скривався в сусідніх селах і лісах. Коли поліція попала на його сліди, він хотів перейти Збруч біля Скали на радянський бік. Однак тут стрінувся з польською граничною сторожею. На заклик: стій! Ружицький пробував дальше втікати, а тоді граничник вистрілом з кріса положив його трупом.

КОНСУМЦІЯ ПИВА ЗМЕНШИЛАСЯ.

В січні ц. р. консумція пива в Польщі виносила 55 тисяч гектолітрів, супроти 93 тисяч зі січня м. р., отже впала на 40.8 проц. Цифра січневої консумції є найнижча зі всіх досі нотованих.

УКРАЇНСЬКА ДИТИНА — НАЙГАРНІША.

У Москві на днях уладили були конкурс краси. Жюрі фаховців шукало зпоміж багато дітей з усіх кінців СРСР найгарнішої дитини. Першу ціну сдержала 6-літня дівчинка, Людмила Оцуп, дочка українського селянина. Після виборів усі подивляли цю дівчинку, понімали її в Москві й заанґажували до кількох фільм.

БАНДИТИЗМ У КРАЮ.

На Степана Ґуровського з Нижнева, що віз збіже до млина, напали в лісі три бандити і, побивши його, забрали два вівця пшениці й повезли своїми саньми до Тисьмениці. — В Молотковім, пов. Надвірна, чотири замасковані грабіжники напали на дім Хаіма Наґлера, побили цілу родину й стали плюндрувати. На крик нападених збіглися сусіди й сполошили бандитів.

СОВІТСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ ДОРОЖІЄ.

На основі ухвали Ради Комісарів підвищили на всіх совітських залізницях пасажирські та товарові тарифи на 35 процентів.

КРІЗА І ТУРИСТИКА.

Господарська кріза спричинила між іншим великий застій у туристиці. Французька статистика виказує, що в 1932 р. до Франції приїхали всього 944,358 туристів, це є 600,000 менше ніж у 1931 р. Ще найбільше туристів прибуло до Франції з Англії, бо 522,000 осіб.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Перед судом присяглих у Стрию відбулася карна розправа проти абсольвента фільософії Осипа Федорика, слюсаря Василя Вільчинського і Михайла Пасічника, усіх зі Сколього. Акт обжалования закидував їм приналежність до ОУН і кольпортажу протидержавних летючок. Присяглі затвердили „питання щодо вини підсудних, а суд засудив: Федорика на 4 роки вязниці, Вільчинського і Пасічника по 2 роки вязниці з умовним припиненням кари на 5 літ.

ТРУП ДИТИНИ У ВАЛІЗІ.

До мешкання Адама Хімовича при вул. Паненській у Львові прийшла якась незнана йому молода жінка і з плачем просила його, щоби взяв на тимчасовий переховок її валізу, аж доки вона не зголоситься. Казала, що вона безробітна служниця і шукає якогось занятя. За кілька днів вернулася, вложила якийсь пакет до валізи і знов просила, щоби переховати дальше, бо вона не найшла собі ще служби. Від того часу більше не показалася. Минуло два тижні і з валізи почало заносити трупом. Занепокоєний Хімович заглянув до середини і побачив труп малої дитини, завиненої у шмату. Повідомлений комісаріят поліції відставив трупа, що знаходився вже в повному розкладі, до інституту судової медицини. За незнаною служницею глядають.

ЗАТРУЇЛИСЯ В ЛАЗНІ.

У Городенці в лазні підчас купання захоріли нараз чотири купці. Один з них, Шварцвальд, помер. Здогадуються, що це сталося наслідком чаду, або вода була затроєна. До Городенки приїхала судово-лікарська комісія й веде слідство.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ВИПАДОК.

Незвичайний залізничий випадок стався між стаціями Лелехівка і Верешиця на лінії Львів-Яворів. При вїзді потягу на стацію Верешиця почув машиніст людський крик, що добувався зпід передніх коліс машини. На сніговому плузі попереду машини сидів чоловік, держачися останками сил гака. Показалося, що це Стефан Цяпал, господар з села Верешиці. Він вертався з братом Василем саньми з ліса. А що дорога веде залізничим шляхом, серед снігів сани дісталися під потяг. Коні з саньми втікли в поле, Василь упав у рів, а Стефан дістався на сніговий плуг машини, яка пхала його наперед на просторі 3 км.

СЛІДИ ПРАЛЮДИНИ В ГІМАЛЯЯХ.

Недавно вернулася з Гімалаїв німецько-англійська виправа, що принесла незвичайно цікаві добутки зі своїх дослідів. Експедиція перебувала в Гімалаях до червня 1932 р. Підчас своїх екскурсій знайшла місця, багаті в цінні мінерали; відкрито найвище положені озера з доледової доби. В працях у долині Кашміру знайдено сліди первісної людини з камінної епохи. Було два камінне знаряддя, що без ніяких сумнівів належить до первісної людини. Знайдено там сліди мамута й малих хребовців; виявилося, що колись підсоня Гімалаїв у вищих реґіонах було дещо тепліше як тепер. Експедиція знайшла також рештки людомапл, що заселювали підніжа Гімалаїв.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ УРЯДУЄ.

Постерунок поліції в Ямниці при співучасти політичної поліції зі Станиславова перевів ревізію в льокалях читальні „Просвіти" і кооперативи „Сільський Господар". Комендант постерунку наказав, щоби в крамниці не збиралися селяни, бо розвяже кооперативу.

БАБСЬКИЙ БУНТ.

В селі Лисій, пов. Підгайці, жіноцтво, щоби приподобатись місцевому п. Зигмунтові Штріґльові, ходили вечерами два тижні і дерли йому піря. Надерли йому піря на кілька перин і дня 29. І. ц. р. лісничий справив 31 жінкам і дівчатам у себе вечерок з грамофоном—ну і з „многолітствієм". Не подобалось це свідомішому жіноцтву і як жінки по вечерницях нічю верталися домів, „невідомі" дві жінки напали на них з коромеслами і всіх побили. Зчинився в селі крик, лісничий дав знати на постерунок і в звязку з підозрінням, що це зробили перебрані хлопці, арештовано: Петра Пшеничняка (сина Т.), Евгена Кохмата, Теофіля Галащука і Вол. Пшеничняка — котрих по однодневнім переслуханню на Залівським постерунку звільнено.

МАСОВА ВТЕЧА ЧЕРВОНОАРМІЙЦІВ.

На польсь-радянській границі замітний в останніх часах великий рух серед радянського війська. Майже кожного дня переходять численні червоноармійці в повнім одностролю границю, втікаючи з большевицького раю. Дня 9. лютого перейшли границю до Польщі чотири старшини. Радянська гранична сторожа стріляла за дезертирами, однак поцілила тільки одного. Інші дісталися на польський бік.

ЗА ШКОДУ ДЕМОНСТРАНТІВ ВІДПОВІДАЄ ДЕРЖАВА.

Власник друкарні в Ясах (Румунія) Ґолднер запізвав міністерство внутрішніх справ за відшкодування. Перед кількома роками демонстрували студенти проти газети „Опінія" й понищили друкарню Ґолднера, де газета друкувалася. Трибунал у Ясах засудив державу на зворот повної шкоди, але не присудив позовникови ніяких судових коштів. Позовник вніс проти цього відклик. Відкличний суд засудив державу на зворот шкоди і судових коштів обох інстанцій.

В НІМЕЧЧИНІ ПАНУЄ ЖОРСТОКИЙ ТЕРОР

ҐІТЛЕРІВЦІ ЗНУЩАЮТЬСЯ НАД СВОЇМИ ПРОТИВНИКАМИ. ПОЛІЦІЯ ТЯЖКО БЄ АРЕШТОВАНИХ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — Австрія тепер стала пристановищем для втікачів з Німеччини, які ратуються від переслідувань ґітлерівців утечею за кордон. Вони розповідають про ті знущання, які доводиться тепер зазнавати тим, котрі не належать до ґітлерівців. По всій Німеччині банди узброєних ґітлерівських боєвиків нападають на вулицях на окремі особи, переважно на Жидів, арештують їх і приводять на поліцію, або до помешкань своїх військових відділів, де арештованих жорстоко бють і знущаються над ними в страшний спосіб.

Багато визначніших німецьких політиків, журналістів, письменників, а навіть учених попалися до рук ґітлерівців. Деякі з них були побиті по кілька разів до втрати притомности. Арештованим ґітлерівці й поліція вибивають зуби, або в інший спосіб їх калічать. Одна банда ґітлерівців напала на дім вдови бувшого першого президента німецької републики, Еберта. Довідавшись про це, сам президент Гінденбурґ просив вибачення у вдови Еберта й наказав знайти виновних у нападі й покарати їх.

Уряд сконфіскував доми, які належали до комуністичних організацій, і обернув їх на державні потреби, або передав у користування ґітлерівським організаціям. Австрійська поліція арештує на кордоні втікаючих з Німеччини комуністів і завертає їх назад до Німеччини, передаючи їх у руки поліції. Ґітлерівці тепер називають всіх ліберально думаючих людей комуністами й переводять над ними свій суд і розправу. Багато склепів та інших підприємств стоять замкнені, бо через терор ґітлерівських банд нічого не можна робити.

ФРАНЦІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ҐІТЛЕРІВСЬКИХ ВІДДІЛІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Французький посол у Німеччині заявив формальний протест свого уряду проти того, що в ренській области, де, за Верзайським миром, Німеччина не може тримати свого війська, тепер перебувають ґітлерівські військові відділи. Посол звернув увагу на те, що вони узброєні й часто служать допомоговими відділами для поліції.

Міністер справ закордонних Німеччини відповів, що ті відділи не узброєні й що перебування їх над Реном не противиться Верзайському мирови. Треба сподіватися дальших протестів Франції.

БОЛЬШЕВИКИ ТРОЯТЬ НАСЕЛЕННЯ ҐАЗАМИ.

ТЕГЕРАН (Персія). — Сюди прибувають утікачі з Кавказу та з інших країн Росії. Вони розповідають про повстання, які відбулися на Кавказі, в Закаспійському Краю та в інших малоазійських країнах Росії.

Для боротьби з повстанцями большевики вживали воєнних літаків, які бомбардували повстанські райони, а разом з тим кидали бомби з отруйними ґазами на селища в районі повстань. Таким чином большевики вбили яких 17,000 людей, а в тому числі багато жінок та дітей.

Селища в районі повстань тепер лежать у руїнах, між якими нема нікого й нічого живого, бо від отруйних ґазів загинула навіть худоба та дріб. Утікачі кажуть, що повстання не вгаває.

ПОЛЬЩА ВЗЯЛА ПІД СЕБЕ ХВІСТ У ДАНЦІҐУ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Перед Радою Ліґи Націй прийшло до розгляду конфлікту між Польщею та Данціґом зприводу посилки Польщею своїх військ у данціґський порт, нібито для охорони своїх військових складів. Несподівано для всіх польський міністер справ закордонних, Бек, признав, що Польща поступила зле, не порозумівшися з данціґським сенатом.

Притім він заявив, що Польща негайно забере своє військо з Данціґу, якщо данціґський сенат забезпечить польські склади від нападу. Данціґський представник заявив, що Данціґ такі ґарантії дає без найменшого хитання. Таким чином конфлікт скоро полагоджено. Кажуть, що Польща так поступила в Лізі Націй за порадою Франції.

АНҐЛІЯ ГОТОВА ПІРВАТИ З РОСІЄЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Хоч большевики вже випустили з арешту всіх службовців та інжинірів фірми Метрополитен-Вікерс, то всеж анґлійська опінія далі схвильована арештами Британців. Все більше скріплюється гадка, що з радянською Росією треба перервати дипльоматичні й торговельні зносини.

Арешти Британців тут пояснюють тим, що вони є одним з кілець у безконечному ланцюху большевицьких вигадок, що проти них готуються виступити Анґлія, Франція й інші держави. Свої невдачі в пятилітці вони тепер стараються зложити на інших, щоб тим хоч трохи вибілити себе перед власним народом.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Загранице:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИЯВ ДОВІРЯ І РОЗУМУ

Перший іспит зрілости, коли ходить про реформу в У. Н. Союзі, зложили члени нашої орґанізації тоді, коли при референдумі заявилися великою більшістю за конечну й негайну потребу переміни старих родів обезпечення на нові.

Та тепер прийшов час на другий іспит. Заявитися за реформу не було важко, особливо, коли хто її розумів у той спосіб, що властива переміна грамот є полишена добрій і непримушеній волі Союзовця. Та тепер прийшов саме момент, коли члени мають виказати, чи вони дійсно розуміють вагу реформи й чи відносяться до неї з довірям, як до тої справи, котру їм поручає Головний Уряд для власного добра.

Про потребу реформи вже було багато сказано й багато було говорено на ріжних орґанізаційних зборах. Хто хотів, той мав час розважити ріжні арґументи. І мав час пізнати, чи та реформа потрібна головним урядникам і редакторам, чи може її потреба, щоби забезпечити існування У. Н. Союза. І були теж обговорені нераз арґументи, які підносили вагу забезпечення існування У. Н. Союза з боку задержання українського імени в Америці й допомоги рідному краєви.

Але проти цього всього йшла теж завзята контраґітація. Якжеж то можна накладати в такі тяжкі для робітника часи ще більші вкладки? Таке писалося по большевицьких ґазетах, летючках, відозвах, листах і т. п. І таке пишеться далі й далі говориться по вічах та мітинґах московських ступайків.

Тому саме цікаво буде знати нашому загалови, чи і наскільки деморалізаційна робота ворогів не тільки нашої орґанізації, але й нашого народу, має який вплив на наших членів. Думаємо, що мінімальний. А це вже видно навіть по тім, що від того короткого часу, як перейшов референдум, маємо вже зголошених понад 5,000 членів, котрі домагаються з власної волі переміни старого роду обезпечення на новий. Вже цей поспіх, який прямо завалює Головну Канцелярію новою роботою, є найкращим доказом, що членство У. Н. Союза віднеслося з повним довірям до свого проводу й узнало за добре й хосенне та розумне те, що є спрямоване для нашого власного добра.

Отся відповідь є найкращим доказом орґанізаційної здібности й карности, а разом з тим і патріотичности членів У. Н. Союза. А це знову є найкращим забезпеченням існування в Америці ще на довгі часи не тільки У. Н. Союза, але й нашої іміґрації.

О. Сновида.

АКЦІЯ ГЕТЬМАНЦІВ НА ГАЛИЦЬКІЙ ЗЕМЛІ

(Кореспонденція з рідного краю).

В Галичині наступило оживлення роботи гетьманців. Появився журнальчик „Хліборобський Шлях", збірники, появилася брошура ґрафа Адама Монтрезора, Василя Кучабського — полеміки і залицяння до польських консервативстів і т. п. Рівночасно, примазавшись до „Мети" і „Нової Зорі", гетьманці зачали нечувану кампанію проти націоналістів, не спиняючись, як напр. стаття Кучабського в чч. 6 і 7 „Мети", **перед денунціяціями невигідних собі людей перед Поляками.**

Чого хочуть ці люди в Галичині і чого шукають?

Вони багато кричать про свою самостійність. Тимчасом в усіх своїх писаннях вони кричать про вою самостійність. Тимчасом в усіх своїх писаннях вони отверто виправдують відомий федеративний акт гетьмана Скоропадського в 1918 році, яким він єднав Україну з московщиною і кликав усіх „вірних Українців" битися за „велику Росію".

Така нібито „самостійницька" ідеольоґія гетьманців. Але й ця — лише „для годиться". **Бо суть їх діяльности — це невисока політика.** Суть їх діяльности в краю — це вбити всякий дух протесту проти того, що в Галичині діється, зробити з людности новий тип льоялиста, вірного консервативним ідеольоґам. Йота в йоту їх програма пригадує (тільки навпаки) програму соціялістичних партій. Тамті казали: Певно, що режім злий, але не вільно обвинувачувати цілого російського чи польського народу; проти нас лише обшарники й буржуазія; скиньмо їх, а з братнім народом ми вже порозуміємося...

Те саме кажуть гетьманці: Певно, не добре є. Але винуваті тут наші власні анархісти й націоналісти і правляча група. А от, як ми, українські консерватисти, порозуміємося з консерватистами польськими, то все піде гаразд. В тій цілі пишуть Кучабські і Монтрезори довжезні й нудні листи „до братів консерватистів", доказуючи, що Українці не такі вже всі анархісти; що є між ними й порядні, „державнотворчі" елементи, та що з ними можна договоритись. Тільки, мовляв, поможіть нам зірвати голову гідрі українських мальконтентів (бо самі гетьманці собі з ними ради не дадуть) і підемо разом „за нашу і вашу вольносць".

А дальша програма? Дальшу програму дуже проречисто описав власне **ґраф Монтрезор** у брошурі „Отверте письмо до польського консерватиста", Львів, накладом „Хліборобський Шлях": „Історична доля вчинила те, що в межах Польщі опинилися землі, Романів та Данилів галицьких дідизна, не лише Русь червона, але й Волинь стара... Відродження цеї традиції, наповнення її дійсним змістом, зачеркнення мужньою рукою плянів, перебудовуючих будучий европейський схід **на зразок Великої Ідеї Ягайлонів** — ось кличі і ціли, здібні захопити лопотом своїх прапорів все молоде і здорове в наших суспільностях"...

Коротко і ясно! Отже є вже по цім боці Галичина й Волинь, ну, то збирай і решту, як за Ягайла, і все те разом називається, що гетьманці борються за „самостійну Україну"... В Америці повинні звернути увагу на діяльність цеї групки і напятнувати її становище так, **як того в краю зробити не можна.** Те, що вони роблять, роблять не для України, **нищачи лише відпорність нашої людности в краю.**

P. S. Між іншим для характеристики патрона гетьманців, бувшого гетьмана Скоропадського, вийшла цікава книжка одного Чеха, Р. Вітачка, колишнього розвідчика в російській армії і в арміях білих Росіян на Україні в 1917 і 1918 рр. Він докладно оповідає, як гетьманський переворот у квітні 1918 року приготовили російські офіцири, що були в порозумінні з такими визначними гетьманськими діячами, як Петро Дорошенко й інші. Варта цю книжку спопуляризувати, щоби баламутство не ширилось і щоб український загал нарешті вже довідався про містерії гетьманської імпрези.

ПИВО НА РАТУНОК

У незвичайно короткім письмі до конґресу президент Рузвелт радить конґресови справити закон Волстеда про алькогольні напитки, а саме справити поняття алькогольного напитку і тим змінити закон про виріб, перевіз і торговлю напитками.

Як відомо, закон Волстеда проголошував алькогольним напитком усякий напиток, що має більше як пів проценту алькоголю. Все, що можна пити, а має більше алькоголю, вважалося опянюючим напитком, якого виріб, перевіз та продаж були заборонені.

Тепер президент радить конґресови перемінити це означення, себто сказати, скільки процентів алькоголю може мати напиток, коли він має вважатися дозволеним для виробу, перевозу й торговлі. Конґрес певно має право це зробити, і конґрес певно це зробить, бо в конґресі більшість становлять люди, які вибрані були як противники прогибіції. Нове означення алькогольного напитку певно буде обертатися десь коло трох процетів. Це буде на прикладі доказано, що можна зробити звичайним рішенням конґресу в межах конституційної постанови.

Письмо президента Рузвелта замітне ще арґументами, які він висуває за цю нову ухвалу. Прогибіція була заведена для моральних зглядів. Тепер Рузвелт ні словом не говорить про ці зґляди. Він звертає увагу конґресу на два арґументи: уряд буде мати доходи з торговлі алькогольними напитками, а люди будуть мати заробок при його виробі. Отже на місце арґументів моральних приходять арґументи економічні.

Наскільки стійні ці арґументи, покаже аж сама практика, себто побачимо аж тоді, як цей новий закон справді буде ухвалений і уведений в життя. Нині можна сумніватися, чи він принесе багато добра, чи дасть багато приходу скарбови, чи дасть багато праці робітникам.

На всякий випадок є це незвичайним документом розвою Америки, коли представник народу, котрий заводив прогибіцію, сподіваючися з неї великих моральних благодатей, радить її обмежувати з простих, зі становища моралізаторів, „низьких" економічних зглядів.

НОВЕ ПРАВО КАРЛА XII.

В пятницю, 24. лютого ц. р., відбувся у викладовій салі (28) Берлінського Університету інтересний виклад доцента д-ра **Бориса Крупницького** про **Карла XII. в старій та новій шведській історіоґрафії,** на який крім Українців явилися кільканацять осіб з місцевої шведської кольонії, проф. історії в Берлінському Університеті, д-р Ганс, та багато німецької публики.

Прелеґент, який від кількох літ працює інтенсивно над часами гетьмана Мазепи, дав у свому викладі цікаву характеристику поглядів шведських істориків на Карла XII. та його українську політику, й тому не зашкодить поінформувати про те й нашу публику.

В Швеції ще довго після смерти Карла XII. панував культ його особи. Однаково віддавали йому честь і історики і поети. На нього дивилися як на північного Олександра, як на нащадка Вікинґів. Навіть іще на початку XIX-го століття працювала в тому ґльорифікаційному напрямі національна „ґотицька" школа письменників. Але в середині та в другій половині XIX-го століття наступила певна реакція. Появилися нові фахові історики (як Фриксель, Мальштрем, Фредерик і Ернст Карлсон), які були переняті народницькими ідеями, що відповідали менше-більше українським ідеалам часів Шевченка, Костомарова й Куліша. Для них на перше місце виходив народ, а не особа, хоч би і яка визначна. Тому то й поставилися вони критично до особи й діяльности Карла XII. Тільки цей критицизм був своєрідного характеру: історики хотіли відтворити реальний, неідеалізований образ шведського короля й хотіли в нім бачити джерело всіх нещасть Швеції. Непомітно для себе пішли вони тут фальшивою дорогою, бо все виводили з характеру Карла XII-го, з його особистих мотивів.

Зрозуміло, що такий поверховний психольоґізм так званої „старої" школи мусів викликати реакцію. Вона прийшла вже при кінці XIX-го й на початку XX-го століття, коли виступили такі визначні представники „нової" школи, як Єрне, Галендорф і Стіле. Вони, так би мовити, реґабілітували шведського короля: на їх думку, пляни Карла XII-го були сміливі й заразом реальні, та коли зрештою з того нічого не вийшло, то тут на перешкоді стали реальні обставини, а зовсім не персональні мотиви короля.

Цікаво, що ця переоцінка йде паралельно з переоцінкою української історіоґрафії щодо гетьмана Мазепи. Стара школа, Фриксель і обидва Карлсони, йшли рука в руку з нашим Костомаровом: там неґативний погляд на діяльність шведського короля, тут такий же самий відносно Мазепи. А тепер переживаємо свого роду ренесанс історіоґрафічного характеру: і Карло XII., і Мазепа оживають у дослідах істориків як позитивні явища рідної історії. Цей рененанс започаткували з шведського боку Єрне, Галендорф і Стіле, а їх слідами йдуть сучасні історики Швеції, з нашогож — Уманець і його наступники.

Д-р З. Кузеля.

А. Баварський.

ДОБРА ВІРА

(Оповідання).

(6)

— Хто тобі таке набалакав? — господар спитав здивований. — На моє щастя у мене тої хороби не було. І дівки я не нагнав. Лиш ті місії набили її голову думкою, що вона велика грішниця. Аж змарніла від того. Пішла очиститися з тих гріхів, яких мабуть не має... Ми тут забалакалися, а ти, гадаю, голоден. Іди до старої, нехай тобі дасть що попоїсти.

Тимко не чув голоду, бо вже наївся в коршмі. Та він таки пішов до хати, бо надіявся від господині щось більше почути про Дорку. Коли господиня спитала, що він зїв би, відповів, що напивсь би горнятко квасного молока. Лащукова принесла молоко, сир в сметані і хліб. Тимко попивав молоко і балакав. Радше балакала баба, він слухав. Вона знала, що то в селі дехто балакає про Дорку і про того мандрівника, котрий ночував у стайни Дорки. Вона знала, що той нічний комірник тепер сидить перед нею. Знаючи се, вона не видержала, щоби дещо з того, що сама чула, йому не сказати. Коли бесіда зійшла на корови, господиня сказала:

— Наша дівка до коров... ви її бачили, як у нас робили... була така, що всі господарі завидували нам. Вона була, вона й ще тепер є дуже доброю робітницею. Вона й побожна. І чесна дівчина була. Всяких баламутів дуже далеко держала від себе, хоч була дуже весела і любила жартувати. Від якогось часу, мабуть від тої днини, чи від тої ночі, що над нами шаліла страшна буря, Дорка перемінилася. Ні засміється, ні зажартує, ні побалакає з людьми. Лиш тоді балакає, коли голосно молиться до своїх образів. Буває, що рано прийде з напухлим лицем, з червоними очима. Каже, що то якась хороба очей. А я знаю, яка то хороба. То плач. Вона цілими ночами плаче. А наші парубки в злобі своїй що інше кажуть. Вони кажуть, що то винен гість, який ночував у стайни...

Кажучи се, Лащукова глянула скоса на Тимка. Коли він не казав нічого, вона тягла далі:

— Наші парубки мають погані писки. Я знаю Дорку, і знаю, що вона не з таких. Та незабаром покажеться, чия правда: тих парубків, чи моя. За пару днів прийде та днина, коли олива, як є, мусить виплисти наверх... Я вже сама не знаю, що думати, бо Дорка задовго гаїться. Відходячи, казала, що йде до Зарваниці...

— До Зарваниці?! — Тимко перебив, скрикнувши.

Він мав причину здивуватися, бо сам був там в Зарваници і Дорки там не бачив. Крім того, коли вийшов був зі стайні, то якийсь хлопчина сказав йому, що Дорку бачив, як пустилася в противну сторону, бо шляхом на Броди.

— До Зарваниці! — повторила господиня. — Бодай так сказала мені. Ще й сказала, коли вернеться. Повинна була прийти назад вже тому три дни. Її ще нині нема. Як не прийде, то буде знак, що її що інше вигнало відси... Може справді відси вигнав її сором?... Хто то може знати. Як би справді була така причина, то я... то я... з виновника живцем шкіру здерла би!

Закінчивши так своє оповідання про Дорку, вона знов скоса глянула на Тимка. Се, що він сидів цілком спокійно, її зразу обурювало. Та хвилю подумавши вона погадала собі:

— Хіба то неправда все те, що про дівчину плетуть погані язики, коли він так спокійно сидить тут, неначе новонароджене невинне телятко?

Тимко подякував за почастунок і вийшов. Ідучи селом в сторону битого шляху, думав:

— Куди мені обернутися, як вийду на шлях? Направо, чи наліво? Лащукова каже, що Дорка пішла до Зарваниці. А хлопчище сказав мені, що на власні очі бачив, як пішла на Броди, отже в сторону цілком противну! Хіба піду троха на право, троха наліво. При дорозі є пару домів. Буду питати, чи Дорки хто не бачив і чи не балакав з нею.

Вийшовши на гостинець, Тимко зупинився. Стояв і думав, міркував. Нарешті додумався до того, що Дорка не мала найменшої причини пускатися на Броди. Він взяв наліво. Ішов зо три години і прийшов над якусь ріку. Зійшов з дороги над ріку, стягнув чоботи, щоби в ріці вимочити і охолодити перепрілі і віднарені ноги. Стоячи у воді, все позирав на дорогу, чи не йде Дорка. Вимочивши ноги, взувся і пішов назад на дорогу. Коли ішов мостом, побачив, що від противної сторони іде якась баба, чи дівка. Він пустився скорше вперед, бо не було виключене, що то вона. То справді була Дорка. Пізнав її. І вона пізнала його, бо стала йти скорше. Підійшли до себе усміхнені і промовили одночасно:

— Я вийшов тобі назустріч!

— Я ішла тобі на зустріч!

— Ти була в Зарваници, молитися до чудотворної ікони Матери Божої?

— Не молитися я до Зарваниці ходила. В Зарваници я хотіла тебе знайти. У Лащука якийсь сторонський сказав раз, що ти маєш якусь роботу в Зарваници. Отже я пішла до Зарваниці. Там тебе я вже не є, знайшла. Я питала, розпитувала. З того, що мені відповідали, я доміркувалася, що ти пішов до... до... Чи ти до мене пішов?

— До тебе, кохання! — тимко відповів, обіймаючи дівчину за стан. — І в Зарваниши я був для тебе. Я тобі скажу щось, що тебе втішить, Дорко. Між нами вже нема пропасти. Ти вже не потребуєш боятися пекла. І побожні монахи вже не будуть мати права пуджати тебе карами божими. Я в Зарваници... перейшов на твою віру...

— Ісусе Христе! — крикнула Дорка, заломивши руки. А я перейшла на православя!

Вхопившися обома руками за голову, дівчина бігла до ріки. Він побіг за нею, вхопив її і, сміючися голосно, обіймив обома руками. Вона пручалася, щоби з його рук вихопитись, і кричала:

— Мені на сім світі вже не жити! Моє місце там, в ріці. Я перекінчик! Я для тебе покинула віру моїх батьків. Я ту віру перегандлювала, як жид кінську шкіру, бо тим я хотіла купити собі тебе. Я покинула зарваницьку Матір Божу, якої образ є й у нашій каплици. Я для тебе відреклася їй, бо вона уніятська. Я для тебе втратила небо... на те, щоби й тебе тратити. Тепер ми від себе таксамо далеко, як були тоді, коли кожде було ще при вірах своїх власних предків!

— Я гададю, що так зле не є, — Тимко потішав дівчину, пригортаючи її крепко до себе.

— Мені в очах міниться, — казала. — Ти стоїш просто і непохитно, підімною хитається, западається земля... Що тепер буде зі мною? Я за тобою вже не піду. До давної віри не вернуся, щоби не стати посміхом у людей. Люди казали би, що який мій коханок, така й моя віра.

— Казали би правду і така правда повинна бути. Не журися, Дорко. Я тебе зроблю католичкою.

— Ти жартуєш, а мені робиться горячо то зимно. Я вже бачу, як по мою душу чорти витягають свої кігті.

— Дорко! — парубок промовив, зазираючи дівчині в очи. — Я гадаю, що ми обоє зробили чортам великого збитка.

— Якого збитка? — спитала дівчина.

— Такого, що ми знашли правдиву віру. Ми знайшли таку віру, яка не дивиться на те, що піп робить зі своєю бородою: голить її, чи запускає по пояс. Як ми щиро любимося, то ні я не буду грішити, ні ти. Хочеш лишитися православною, то лишися. Я лишуся католиком. Поберімся такі, які ми є, щоби з нами наша секта не вимерла.

— Чи справді може так бути? — спитала несміло.

— А чомуж би ні? — відповів. — Хіба ти мене вже не любиш, бо я католик?

— Коли ти так кажеш, то нехай вже так буде. Поберімся такі, як ми є... Підімною коліна ще згинаються.

— Зійдім з дороги і сядьмо за ровом, там під тою вербою. Відпічнемо. Як в нашу сторону поїде яка фіра, то присядемося.

Пішли і сіли під вербою. Дорка розгорнула хустину, виймила пару бубликів. Один подала Тимкови, другий сама хрупала.

— Як ти могла в Зарваници перейти на православя? — спитав Тимко. — Там нема православного попа. Там православних взагалі нема.

— Я не в Зарваници змінила віру. Я Лащукам сказала, що йду до Зарваниці, бо боялася сказати цілу правду. Я до Зарваниці вибралася, бо чула, що ти там є. Я хотіла знайти тебе, щоби тобі сказати, що люблю тебе. Та я хотіла вперед засипати ту пропасть, яка між нами була. Я хотіла перейти на твою віру. Се сталося аж в Почаєві. Я там купила образ почаївської Матери Божої, бо вона православна. Ту почаївську Матір Божу я хотіла купити, щоби її повісити в мой кімнатці на місце уніятської з Зарваниці.

Тимко розсміявся і спитав:

— Маєш ту почаївську Матір Божу?

— Маю! — відповіла, показуючи на хустину.

— То добре! — сказав парубок. — В нашій спільній світлици будуть висіти обі ікони. Зарваницька уніятська Матір Божа і почаївська православна.

— Аж коли мене вже перемописали до твоєї віри, — дівчи-

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДОВБУШ.

Є у нас штука, на котру повинні звертати наші аматорські круги більшу увагу, це „Юрко Довбуш", написана М. Старицьким. Драма ця є основана на тлі історичних подій, звязаних з собою ватажка гуцульських леґінів, отамана Олекси Довбуша.

З початком біжучого року проминуло 188 літ від смерти Довбуша, але імя його жиє донині в памяти не лише цілої Гуцульщини, але й широкої України. Бо Довбуш — це герой Гуцульщини.

Як на Волині Кармелюк, а в Умані Гонта, так на Гуцульщині по карпатських лісах герцював і польській шляхті за шкіру горячого сала наливав — **Олекса Довбуш.**

На Гуцульщині все повно споминів про цього славного опришка. Поспитайте малу дитину, а вона розкаже вам про Довбуша, про його чудотворну силу, про його благородний характер. Кожде, чимнебудь замітне місце, кожда оригінальна скала — все те звязане з іменем Довбуша.

Олекса Довбуш родився в Печеніжині. Був сином бідного зарібника й від маленьку не зазнав дрібки щастя, бо родився в панщизняних часах і, яко син бідняка, пішов за постушка овець до богатого польського обшарника. Будучи на дворі „пана", він мав нагоду приглянутися панщизняній нагайці, а то й покоштував її. І бунтувалась душа в молодога леґіня... Згодом із спокійного пастушка Олекси виріс грізний отаман Довбуш, що присяг пімсту панам і смерть ворогам свого народу.

Память про Довбуша задержалась досі у словних переказав народу, а в історії України Миколи Аркаса читаємо про Довбуша осьщо:

„...І от селяни, котрим дошкулили утиски панів-Поляків, почали обертатися до Запорожців, шукати собі в них захисту. Такі, невдоволені новими порядками люди, за приводом козаків з Гетьманщини та Запорожців, почали збиратись у ватаги й заходитися нищити та грабувати панські маєтки, нападати на панські землі, убивати панів, а з ними й Жидів-арендарів. Таких людей стали звати „Гайдамаками". Чимало їх завелося на Правобічній Україні. Чим далі Гайдамаччина та все дужче й дужче ширилася. Крім Київщини та Брацлавщини, вона обхопила вже й Волинь і Полісся, і Поділля, а навіть Галичину, де Гайдамаків звали „опришками". Чималі ватаги цих Гайдамаків збиралися й купчилися коло своїх ватажків; з них у тих часах на Україні вславилися були **Верлан,** що орудував у Брацлавщині, **Скорич,** Запорожець **Грива, Іванець, Мамай та Жила,** а в Галичині — **Олекса Довбуш;** про нього складено багато пісень у Галичині, що співають і досі. Довбуш цей придбав собі великої слави в Галичині своєю добрістю до бідних, своєю сміливістю та відвагою; багаті крамарі та Жиди-økономи й арандарі боялися його й духу, бідніж люди любили його і часто переховували його в себе. Крім Галичини, він показувався й у Волощині та в Угорщині. В 1745 р. у селі Космачи його вбито: кажуть, що зрадила його полюбовниця Стефаниха Дзвінчиха, але його вбив Дзвінка, коли Довбуш прийшов рішати спір між Дзвінкою і його тестем за придане. Та з Довбушом не перевелися опришки в Галичині..."

Хто інтересується описом життя й душі Гуцулів, за яких боровся Довбуш, нехай прочитає собі брошурку, видану „Свободою" п. н. „Гуцули й Гуцульщина" — ціна 25 центів.

В.

—o—

ПОСІЙМО ЗЕРНО, А НЕ ПОСЛІД.

Я не належу до тих, що дописують до нашої „Свободи", бо не почуваюся на силах до такої справи. Але не можу здержатися від того, щоби не висказати своєї думки зприводу наближаючоїся Конвенції. Як член У. Н. Союза, відданий тій орґанізації з щирого серця, бажав би я, щоби та Конвенція, яка певно заважить на майбутнім Союза, відбулася поважна та ухвалила розумні постанови. А це знову залежатиме від делеґатів. Ми їх вибрали і поручили їм важне завдання. І я отсе до них звертаюся. Між ними є певно багато таких, що були ґаздами в краю. А як такі, вони добре памятають, як то вони під весну бралися обробляти поле, сів, такі будуть жнива. Засієте на якім потім засівали чисте й на Конвенції чисте й здорове здорове зерно.

На весні відбудеться і наша Конвенція, на якій будемо вибирати урядників і ухвалювати ріжні внесення в справі реорганізації У. Н. Союза. Памятайте, делеґати: який буде посів, такі будуть жнива. Засієте на Конвенції чисте й здорове зерно, то буде розвиватися наш У. Н. Союз і цвисти. Засієте послід, то не сподівайтеся добрих жнив.

І. Гармич,
член 230 від. У. Н. С.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

..ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх тих членів, котрі перейшли на нові роди обезпечення, що мітінг відбудеться в неділю, 19. березня, в церковній галі зараз по Сл. Божій. Просяться тих членів конче прибути. — Ф. Федаш, предс.; В. Левчик, секр. ......

..ЙОНКЕРС, Н. Й. оТв. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 19 березня, в годині 2-гій пополудни, в сали Укр. Гор. Клюбу, 29 Джексон ул. Члени, котрі хотять змінити свої грамоти, мусять принести свої старі грамоти, бо ми вже отримали апліканції. Довгуючі члени зволять явитись і вирівнати свої належитости, ощб не бути суспендованими. — Гр. Скала, В. Мандзій.

..РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 19 березня, в годині 2.30 пополудні точно, в гали де звичайно. Взиваться всіх членів прийти на цей мітінг, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Пригадується тим членам, котрі довгують до братської каси три місяці і на підставі статута братства тратять право до запомоги вразі слабости. Ще раз взивається тих членів, котрі бажають виміняти старі грамоти на нові, щоб принесли з собою на мітінг старі грамоти. Маєте добру нагоду обезпечити себе на будуче, коли хочете бути членом У. Н. оСюза. Пригадується родичам, котрі мають діти, записані в У. Н. Союзі, нехай старються вирівнати залеглість на цім мітінгу, бо інакше будуть вичиркнені. В тім місяци будеться принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без вступного, тому користайте з доброї нагоди. — Мих. Біншевський, предс.; А. Іванів, секр. ......

Його спосіб.

Барон Шлємер поїхав на лови в свої добра. Прийшла телєґрама, що помер баронів батько. Ніхто не може зважитися сказати це баронові. На це каже лісничий:

— Я це зроблю!

Коли барон застрілив заяця, лісничий використав нагоду та крикнув до нього:

— Так, пане бароне, він уже неживий, напевно вже не живе, зовсім таксамо як батько пана барона.

—o—

Стрінулилися два письменники.

— Як ти знайшов тему для твоєї найновішої повісти?

Приятель усміхнувся:

— Як я пішов на фільму, яку накрутили на основі моєї першої повісти.

—o—

Ґрафиня породила муринятко. Розплакалася гіренько й докоряє своєму чоловікови:

— А я казала не гасити світла!

—o—

Прошений обід у міністра. Між одною стравою і другою один з послів розмовляє з міністром, аж зачервонівся наслідком благородного схвилювання.

— Пане міністре! Так дальше не може бути! В нашій батьківщині починають діятися страшні речі! Треба взятися за діло! Крайня пора! На що ви ще чекаєте?

Міністер (спокійно): На салату.

Г. Ентнер.

ЛІНИВСТВО, ЧИ ПОЧУТТЯ МЕНШЕВАРТОСТИ.

Дуже часто трапляється чути від провідника пласту, як лінивство деяких хлопців перешкаджає їм і здержує працю у відділах. Одначе рідко котрий провідник зрозуміє, що він сам у багатьох випадках найбільше завинив цей нездоровий вияв. Один пластовий провідник звернув увагу на те, що дуже часто хлопці, яких шкільні органи ніяк не можуть похвалити, в пласті є найліпшими. найвідданішими і найвідповідальнішими працьовниками. Пояснення просте: пластовий осередок виліковує кривду, яку на них роблять шкільні педагоги, що, заморочені також чим іншим, лише в малій мірі мають час і охоту цікавитися проблємою дитячої душі. Часом через незначний проступок суворо карає школа учня, чим дає можливість вирости в його душі й уяві нещасному і шкідливому почуттю меншевартости, що ніколи не може бути заохотою до пильної праці.

Проф. Е. Клапаред пояснює це почуття так: природнім стремлінням людини є панування, бо людині завжди треба боротися за своє існування і постійно старатись випереджувати інших.

Отже цілком природно, що дитина старається якимнебудь способом свою особистість примінити.

Але в життю дитина дуже часто стрічається з перешкодами, що їй завжди дають відчути її меншевартість. Те почуття часто міцніє і абнормально розростається через хиби, яких допускається виховник.

Рівночасно з почуттям меншевартости розвивається в думці і повазі дитини якийсь помічний механізм. Той часом переможе почуття меншевартости напр. натхненням героїзмом і зусиллям у певнім напрямі. Але часом помічний механізм закриє те, що дитина дуже добре знає про свою меншевартість і проявляється в характері дитини як задоволення забаганок, симулювання, мстивість і інші негарні прикмети.

Щоби боротися з небажаними наслідками почуття меншевартости, поступ виховання змушує цілковито змінити виховну систему. Теперішня ще не вияснила, як має приводити до згоди тугу одиниці з потребами колєктивного життя.

Отже треба, щоб і пластові провідники звернули трохи уваги на цю справу. Те, що звичайно уважають за лінивство, часто є лише вислідком боязні і думки про меншевартість. Хлопець, що своїм душевним чи тілесним складом не вистарчає на визначене провідником завдання і що йому інші, дозріліші або зручніші товариші ставляться за взір, мусить стратити охоту і відвагу до роботи, бо зачинає вірити у безцільність кожного свойого зусилля. Ставлення „за взір" зробило далеко більше зла, ніж добра. Дитина, коли вважає, що є оточена самими „взорами", зрозуміло, тратить відвагу навіть спробувати виконати даний наказ або завдання. Із звичайного погляду таку дитину вважають лінивою, лишають осторонь і вважають небезпечним елементом. Розумний провідник не дасть звестися зверхнім враженням. І в тому власне виявить пластову братерськість, що подасть помічну руку слабшому і дасть йому таку працю, до якої хлопець при своїй тілесній конструкції, або душевним устрою здібний і яка йому верне і збільшить віру в себе і в доцільність його праці. Тоді не буде в пластових відділах лінивих членів, а навпаки, будуть у них лише рівнорядні працьовники, в житті відділу однаково потрібні.

...на закінчила, — я поїхала до Підгаєць, з Підгаєць пішла до Зарваниці шукати тебе...

— Чи ти знаєш, де твій парох? — спитав Тимко. — В твоїм селі парох уніятській. Він шлюбу не дасть нам, бо йому не вільно католика звінчати з православним.

Дівчина поблідла.

— Щож тепер буде? — спитала в розпуці. — Що я наробила, що я наробила!

— Не журися тим! — парубок сказав, знов сміючися. — Без православного пароха ти не є, тільки треба провідати. до котрої православної парохії належать сі сторони. Я довідаюся. Поїду туди з тобою і там звінчають нас.

Так сталося. Його віра була її вірою, її віра була його вірою.

(Кінець).

Ямб.

„ПРОШУ ПАНА ПРОФЕСОРА"...

Багато мали зі мною клопоту в ґімназії. Я був просто революціонером. Так! Сто двацять вісім годин пересидів я карцері, трицять три рази записували мене професори до денника й аж два рази хотіли викинути зі школи.

Раз „за свідоме наражування скарбу паньства на шкоду", другий раз за непошанування своїх виховників-професорів, духових батьків, і „злосливе підбурювання" своїх товаришів до... бунту...

Захотілось мені, бачите, подивитись, як виглядатиме в день засвічена жарівка. Я перекрутив на коридорі контакт... Мене зловив на тому сам пан директор.

— Називаєшся?! — запитав ґрізно.

— Про... прошу... Я...

— Називаєшся?!

Щож я мав робити? Сказав.

— То ти, осле, не знаєш, що жарівок у день світити не вільно?

— Прошу... прошу...

— Мовчи, дурню! Ти не знаєш, що цим наражуєш скарб паньства на втрату? Завтра прийдеш до мене з батьком. Розумієш?!

— Прошу...

— Будеш ще торгуватися? Марш зі школи!

— Про...

— Марррш!!! — і відпровадив мене за ухо аж до брами.

Потому перепрошування, каяття і т. п.

Іншим разом хотіли мене викинути за образу професора й підбурювання інших до бунту.

Я був горячим противником, щоби балакати з професорами через третю особу (спосіб у нас загально принятий).

Уявіть собі „фаґаса" поганого, що перебирає над головами двома замурзаними чорними пальцями й лепече водно:

— Прошу пана професора, я просив би пана професора, щоби пан професор були такі добрі...

І навіщож тут аж три рази того „пана професора"? Аж слухати остогидло. Я не видержав скликав на одній перерві в клясі віче.

— Прошу вас, — кажу — ми вже не смаркачі, тільки пятаки. Розумієте? Отжеж час нам вже зірвати з лизунством. Розумієте? Геть з підлизайками!!! Від нині говоритемемо „бельферам": „пане професоре", а не якесь „прошу пана"..., бо це є викривлювання духа української мови. Хто зломить наш єдиний фронт, дістане на перерві „стипендію" поза вуха! Розуміли?...

Дальші мої слова заглушили оплески. Всі були однозгідні. Один (він перший потому на мене „фаґасував") казав навіть, що добре булоб величати „бельферів" по йменні й „атечеству", як це роблять Придніпрянці, та ми йому не дали докінчити. Це булоб явне валення цього високого педесталу, на якому гордо стояли оці півбоги, професори... Нам уповні вистарчала та „авреа медійокрітас": „пане професоре".

Задзвонив дзвінок. Наближувалася хвилина проби наших сил.

Латина. Переполохана постать „Хіньчика" (професора), питання й відповіди по латині, словом: година нудьгування.

Читаю під лавкою Мая. Таке цікаве... Нагло мені над головою:

— Тотум квезітум репетас тууу! (Повтори ціле питання).

Мене штовхнули в бік. Я встав. Та що тут говорити?...

— Доміне магістре! (пане професоре) — зачинаю.

„Хіньчика" якби хто в пяту шпигнув.

— „Пето домінум магіструм! — верескнув. Прошу пана професора, маєш мені говорити, осле, а не якесь „пане професор". Я з тобою камашів не фасував...

— Прошу...

— Розумієш?!

— Ро... розумію.

— Сідай!

Я сів цілком розбитий.

З іншими було те саме. „Хіньчик" казився.

— Що ви собі, осли, думаєте? За панебрат собі зі мною зачинаєте? То бунт якийсь! Хто вас до цього намовив?! — пінився.

Припав до першого з краю:

— Говори!

— Я... не знаю.

— Сідай.

Скочив до другого, третього... Всі якби води в рот набрали.

— Я вам — крикнув і чіпився „тонкого" (того, що на вічу був за це „йменя та атечество".

— Говорити!

— То, то не я — і вилущив геть, до чиста про це нещасне віче.

— Аа, то ти такий пташок! — сичав до мене „Хіньчик" — Добре, добре... Я тебе навчу бунтувати інших і не шанувати своїх духових батьків...

Мав же я потому, мав! До віку не забуду... На другу годину суне в клясу директор, за ним господар кляси, за ним „Хіньчик", а за „Хіньчиком" історик. А кожний з них так і сипле з очей іскри.

Почався допит. Усе звалили на мене.

Глянув на мене директор ґрізно-преґрізно, господар кляси ще ґрізніше, а той „Хіньчик" казився попросту.

А потому суворий присуд:

— Збирай книжки й гони до дому!

— Про...

— Ксьонжка — чапка, ойцець-матка, марш до дому! — ревнув господар кляси.

Я програв, соромно програв. Не було мені що робити. Зібрав усю свою біду в торбу й чмихнув до дому. Що мене там чекало, не берусь описувати. Досить, що по довгих „хожденіях по мукам" знову приняли мене до ґімназії.

Тепер, коли де почую оце трикляте „прошу пана професора", зараз пригадується мені ґімназія, як мене „виступали" зі школи, сто двацять вісім годин карцеру, ну й ті 33 почесні позиції, які займило моє почесне назвище в денниках продовж моїх восьмилітніх студій.

Дух часу.

— Як ведеться твому братови?

— Маю враження, що недобре, бо скільки разів приходжу до нього, діти бавляться в екзекутора.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ДІТРОЙТУ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ДО НОВОГО ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКИХ-АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАНСЬКИХ КЛЮБІВ МИШИГЕНУ И УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ ДІТРОЙТУ Й ОКОЛИЦІ

:——::——: відбудеться :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1933 РОКУ

в годині 2-гій сполудня

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ

В САЛІ ЧАДСЕЙ ГАЙ СКУЛ,

вулиці Мартин та Мігро, Дітройт, Миш.

На вічу говоритимуть: Омелян Ревюк, редактор „Свободи", та другі бесідники, українські, литовські й другі. 61

Протестаційний Комітет.

НОВИНА! НЮ ЙОРК, Н. Й. НОВИНА!

НА ДОПОМОГУ ЗЇЗДОВИ УКРАЇНСЬКИХ ТАНЦЮРИСТІВ ТА МИСТЕЦЬКИХ СИЛ НА ВСЕСВІТНІЙ ВИСТАВІ В ШІКАГО

ВАСИЛЬ АВРАМЕНКО

:——::——: влаштовує :——::——:

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY.

ДНЯ 18-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1933, В 8-ІЙ ГОД. ВВЕЧІР

УКРАЇНСЬКЕ

КОНЦЕРТОВЕ ТУРНЕ ПЕТРА ОРДИНСЬКОГО

знаного й любленого народнього артиста-співака, виконавця історичних та козацьких пісень серед української іміграції в Америці, барітона-соліста Українського Національного Хору Олександра Кошиця.

При співучасти тільки в НЮ ЙОРКУ

ОРХЕСТРИ М. ГАЙВОРОНСЬКОГО

КЛЮБУ ТАНЦЮРИСТІВ

ґенерала ВОЛОДИМИРА СІКЕВИЧА

з Канади (з рефератом)

В програму входить КОЗАЦЬКА ДУМА — ВІЄ ВІТЕР, — новий твір М. ГАЙВОРОНСЬКОГО, в супроводі орхестри самого композитора. Відспіває Петро Ординський.

УКРАЇНЦІ З НЮ ЙОРКУ!!! Концертове Турне Петра Ординського при співучасти орхестри М. Гайворонського та Клюбу Танцюристів улаштовується на те, щоб допомогти українському живому мистецтву вийти на Світову Виставу та показати наше народнє мистецтво перед очима цілого світа, зробити пропаганду українському імени, яке вже щораз більше здобуває собі значіння між чужими народами, і переконати остаточно цілий світ, що український нарід, який бореться з окупантами за своє визволення, заслугує на те, щоб цілий світ підпер його змагання до волі — до створення Великої Соборної Української Держави.

ВІДОЗВА

до односельчан села Полюхів Великий, Західня Україна.

Дорогі Браття й Сестри.

Вже тринацятий рік минає, коли то вороги наїзники загарбали нашу молоду українську державу. А все те сталося тому, що нарід наш не був свідомий та не знав, хто йому стрик, а хто колом у бік. Були вірні й свідомі й боролись до загину, а були й такі, котрі казали, що нам все одно. Однак нині бачать, що не все одно, але таки ще не вірять у свою силу, бо несвідомі. А нове покоління росте в нерідній школі, учиться несвоєї мови, чужої історії, й молитись учать по чужому. Виходилоб, що нове покоління не буде знати, хто ми, чиї сини, яких батьків, ким і защо закуті.

Щоби цьому лиху запобігти, побудували в нас установи економічні й культурні, котрі мають наш нарід усвідомлювати. Та вони з недостачі слабого матеріяльного вивінування слабо розвиваються, а найголовнішою причиною того всього є брак власної домівки, без котрої неможливо докладно працювати на народній ниві, бо, як сказав наш Тарас Шевченко, „в своїй хаті своя правда і сила і воля".

В тій цили стараємося побудувати власний Народний Дім, у якім містились би всі установи культурно-економічні. Ми вже спромоглися купити площу під будову від громади (на схід від громадського дому), загасити яму вапна, купити та звести камінь на фундамент і поробили інші приготовання до будови в міру фондів. Однак до завершення будови треба ще багато грошей. А тут скрута тисне нас немилосердно.

В такім прикрім та важкім положенню звертаємося до Вас, Дорогі Браття і Сестри за морем, з великою просьбою: допоможіть нам докінчити зачате діло своїми щедрими датками на народню твердиню, за що згори складаємо сердечну подяку в імени сучасних і будучих поколінь, котрі завдяки свідомости, набутій у рідній установі, зуміють гордо й чесно боротися за нашу свободу.

За Виділ Читальні „Просвіта" в Полюхові Великім: Іван Кузьмів (Івана), гол.; Атанас Крохмальний, заст. гол.; Михайло Вінявський, секр. За „Самопоміч", кооперативу з обм. пор.: Стефан Сеник, справник; Іван Вуєк, книговодець; Іван Кузьмів (Івана), скарбник. За пожарно-руханкове Т-во „Сокіл": Плянон Вуєк. За Амат.-театр. Гурток: Михайло Гладиш.

Дня 5 березня 1933 р. відбулися перші збори односельчан з Полюхова Великого, на котрих вибрано комітет, що займеться збіркою. Збори переведено в галі української православної церкви при 18-тій ул. і 5-тій евені в Бруклині.

Першими жертводавцями були присутні: по 10 дол.: Ст. Всякий, М. Костів, М. Вуєк, А. Крохмальний; по 5 дол.: Д. Крохмальний, Д. Данильчак, І. Костів, Й. Крохмальний, А. Да-Данильчак, О. Стадник. Разом 70 дол.

До Комітету вибрані: Михайло Костів, предс.; Михайло Вуєк, касієр; А. Крохмальний, секретар. Члени: Д. Крохмальний, І. Костів, Ст. Всякий.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БОФАЛО, Н. Й.

Поправка до звіту.

В звіті жертводавців з віча 19 лютого, що був поміщений в „Свободі" ч. 55, дня 9 березня ц. р., не було подано жертводавців, яких імена подаю тепер: по 1 дол.: Д. Колотило, Т. Кузіна, М. Бурштинська; по 25 цнт.: В. Сенчина, Магаш, Хома, І. Бойко, Боднар, А. Макогон, А. Качор, В. Яблонський, С. Коваль, Ем. Линська; І. Ґут 35 цнт.; А. Левицька 15 цнт.

Мирослава Мусійчук,
предсідниця віча.

—o—

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Коляда на Рідну Школу.

Колядою на Рідну Школу занялися наші молоденькі школярі: Еміліян Федорців, Й. Харчишин, В. Бойко, О. Хас і Ґреськів, під проводом п. Н. Костенка.

Коляду зложили: по $1.50: Й. Олійник, Мр. Брензена; по $1: Н. Шипорд, Н. Костенко, Сенко, Н. Дмитрук, Гр. Гарасим, П. Бечкало, Й. Ґреськів, І. Кіт, Н. Кучинський, Гр. Федушко, В. Сирота, М. Канюк; по 50 цнт.: І. Павчук, М. Хас, Гр. Паїк, П. Щербатий, Л. Харчишин, А. Стефаньчак, Н. Бойко, Садовський, О. Козак, П. Федорців, Н. Гусак, Н. Кіт, В. Гриневич, В. Ревцьо, Кольба, Р. Бачинський, П. Ірха, Ст. Друк, Ґ. Федак, В. Кліщ, П. Пікула, І. Процай; по 25 цнт.: Й. Переймибіда, І. Шміґановський, Й. Драгоморецький, Клим, Г. Кошляк, Липка.

Разом $27.50. Розходу було $4, а осталось $23.50, які вислано до краю через Обєднання.

Павло Федорців.

ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ, 3-ТА СОТНЯ, В НЮАРКУ, Н. ДЖ.,

запрошує нюарське й околичне громадянство на

ВІДЧИТ

який виголосить ґен. В. СІКЕВИЧ

В СІЧОВІЙ САЛІ,

229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1933 РОКУ

в 2-гій годині зполудня

Всі Українці з Нюарку й околиці повинні на цей відчит прийти, бо почують з уст дуже доброго бесідника дуже цікаві річи. 61-2

ПОЗІР! PERTH AMBOY І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

:——::——: відбудеться :——::——:

КОНЦЕРТ

в честь ТАРАСА ШЕВЧЕНКА з нагоди стодевятнацятьлітних уродин

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1933 РОКУ

в годині 7-мій вечером

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИ ПРИ STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

З СЛІДУЮЧОЮ ПРОГРАМОЮ: — ЧАСТЬ І.

1. Вступне слово .... Місцевий священик
2. Завіщання: в супроводі фортепіяна, Вербицького .... Хор Боян
   сольо басове виконає п. Іван Романець.
3. До живих і мертвих: поема Тараса Шевченка .... панна Олена Гаврилко
4. Думи мої: композиція Ізидора Воробкевича .... Хор Боян
5. Розрита могила: поема Тараса Шевченка .... п. Іван Беліїв

ЧАСТЬ II.

1. Відчит про Тараса Шевченка .... п. Йосиф Дембицький
2. Гамалія: Вілинковського .... Хор Боян
   Деклямацію виконає Мирослав Дячишин, тенорове сольо: Стефан Раб, басове сольо: Іван Романець.
3. Чим для українського народа Тарас Шевченко? ... Д-р Генсон, Амер., в англ. мові
4. Віє вітер .... Молодечий хор: Луг
5. Смерть Тараса Шевченка, деклямація .... панна Олена Терефенко
6. Ой Дніпре мій, Дніпре: сольо барітонове в супр. фортепіяна .... Іван Романець
7. а) Три шляхи: поема Тараса Шевченка .... панна Ольга Дячишин
   б) Золоті слова Тараса Шевченка .... панна Марія Мельникевич
   в) Заповіт Тараса Шевченка .... панна Марія Боднар
   г) Завіщання Тараса Шевченка .... В англійській мові Анна Проціщин
8. Фінал: сольо скрипкове, композиція Дениса Січинського ... пані Анна Корикора
9. а) Боже Великий, Єдиний: поема Тараса Шевченка .... панна Катерина Крицька
   б) Україна .... панна Качмарська
   в) Думи мої .... Михайло Мисак
10. Заповіт Шевченка: композиція Стеценка .... Хор діточий: Луг
11. Скрипкове сольо: Думка .... Іван Корикора

ВСТУП НА ГАЛЮ ВІЛЬНИЙ. — Запрошується всіх до як найчисленнішої участи.

Завдання оборонця.

Обвинувачений просив, щоби йому позволили говорити.

— Добре, — відповів предсідник — позволяю вам, одначе говоріть коротко й чисту правду — все інше — це завдання оборонця.

—o—

Батько: Коли чогось не знаєш або не розумієш, то все спитайся мене.

Синок: То добре, татку: прошу мені сказати, чому тато каже в кухні до кухарки „моя голубонько", коли вона називається Ганя?

—o—

В редакції.

— Пане редакторе! Як ви можете позволити на щось такого?! В нинішньому числі вашої газети подано в рубриці „Посмертні згадки", що я помер! Прошу це зараз у найближчому числі відкликати.

Редактор: Ми рішучо нічого не відкликуємо й не заперечуємо в нашому часописі. Та щоби вам не було кривди, підемо вам на руку й можемо помістити про вас вістку в рубриці: „Сьогодні народилися".

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНГЛІВ. (92)

Тояд, король малп, був у джунґлях, вишукуючи їдження для своїх малп. День був не дуже вдалий і малпи ліниво розійшлися в ріжні сторони на невелику віддаль. Малпи тепер були задоволені, що тут у джунґлях тихо й нема потреби битися за себе. Недалеко від них пройшли троє людей. Один був Араб з рушницею в руці, за ним ішов білий мужчина, спираючись на кий з гилки дерева, а за ними йшла жінка в якомусь дивному вбранню.

Вітер віяв від Тояда на них, і тому він не чув запаху людей. Всі троє йшли тихо вперед, не підозріваючи також, що недалеко них поза кущами є величезні малпи з орангутанів. Жіноча постать була змучена й її убрання було подерте, але вона трималася з великою повагою. Араб побачив несподівано молоду малпу, яка відбилася від батьків і сама збирала ягоди з кущів для їдження. Всі троє спинилися. Фуад став оглядатися довкола.

Він скоро переконався, що молоденька малпочка сама. Тоді він приклав до плечей рушницю й вистрілив. Розлягся стріл по джунґлях і збудив тишину. Все залопотіло й загуло навкруги. Одночасно почувся голос молодої малпи, що голосно закричала з болю. Кілька величезних орангутанів самців кинулися зза кущів на допомогу пораненій малпі, а разом з тим вони кинулися на трох людей. Фуад і Стимбол кинулися тікати, лишаючи Ґвінальду саму.

Один з самців кинувся до неї й легким ударом повалив її на землю. Він уже готувався знову вдарити її, як тут зявився Тояд і схопив його за карк. З силою Тояд відкинув геть від Ґвінальди напасника. Тут він побачив, що перед ним лежить людина — „вона". Та тут надійшли ще кілька малп самців й між ними і Тоядом почалася бійка за те, кому дістанеться „вона". Отак малпи билися за непритомну княжну з Німру, яку боягузи лишили саму.